

Výroční zpráva o lektorské činnosti za akademický rok 2012/2013

Mgr. Jan Pešina, Polsko – Poznań

Univerzita A. Mickiewicze, Fakulta polské a klasické filologie, Ústav slovanské filologie

Základní informace o lektorátu

Lektorát je součástí Ústavu slovanské filologie (Instytut Filologii Słowiańskiej) na Fakultě polské a klasické filologie Univerzity Adama Mickiewicze (UAM) v Poznani. Bohemistika se zde studuje jako profilující obor v rámci dvouoborového denního studia slavistika-polonistika (ve spolupráci s Ústavem polské filologie). V akademickém roce 2012/2013 studovali v Ústavu slovanské filologie UAM v Poznani bohemistiku jako svůj hlavní obor studenti I. – III. ročníku bakalářského studia a I. – II. ročníku navazujícího magisterského studia, dohromady zhruba 60 osob, přičemž v tříletém bakalářském programu to bylo asi 45 osob a v navazujícím dvouletém magisterském programu 15. Faktický počet studentů v některých skupinách byl nižší, neboť naši studenti jako každý rok využili možnost jednosemestrálního nebo dvousemestrálního studijního pobytu na některé z českých univerzit v rámci výměnného programu Erasmus. Tradičními hostitelskými univerzitami jsou zejména Univerzita Karlova a Masarykova univerzita.

Výuka: motivace ke studiu; průběh, metody, používané materiály

Bohemistika jako profilující obor v rámci slavistiky existuje na UAM v Poznani devět let. V rámci Ústavu slovanské filologie (který kromě bohemistiky nabízí také studium bulharistiky, kroatistiky, rusistiky a serbistiky) tento obor patří k nejvyhledávanějším. Motivaci polských studentů ke studiu bohemistiky by bylo možné rozdělit na kulturní a praktickou. Česká kultura (zejména český film a literatura) se těší v Polsku poměrně velkému zájmu. Zajímavým příkladem z poslední doby je malé dynamicky se rozvíjející vydavatelství Afera z Vratislavi, které uvedlo na polský trh např. knihu *Zmizet* Petry Soukupové, *Možná, že odcházíme* Jana Balabána, *Máslem dolů* Petra Šabacha, *Lichožrouty* Pavla Šruta a k vydání připravuje *Umělohmotný třípokoř* Petry Hůlové. Značné popularity se v Polsku těší písničkář Jaromír Nohavica, který, jako člověk z pohraničí dvou zemí a kultur, dokáže během svých koncertů navázat blízký kontakt s polskými posluchači. V nejbližší době budou mít polští příznivci Jaromíra Nohavici možnost se s ním setkat během jeho zářijového turné, kdy vystoupí ve Varšavě, Poznani, Vratislavi a Krakově. Jako praktické důvody ke studiu bohemistiky je možné uvést skutečnost, že Polsko je v současnosti, po Německu a Slovensku, třetím nejvýznamnějším obchodním partnerem České republiky, což zvyšuje

šanci uplatnění absolventů bohemistiky na pracovním trhu (naši absolventi nacházejí uplatnění např. na Mezinárodních veletrzích Poznaň).

U posluchačů prvního ročníku bakalářského studia není předpokládána žádná vstupní znalost češtiny. Praktická výuka českého jazyka je zařazena jako povinný předmět ve všech ročnících bakalářského studia (s hodinovou dotací 7 vyučovacích hodin týdně) a navazujícího magisterského studia (s hodinovou dotací 5 vyučovacích hodin týdně v I. ročníku a 4 vyučovacích hodin v II. ročníku). Výuka jazyka (získávání jazykových znalostí a dovedností a jejich hodnocení) se řídí pravidly stanovenými Společným evropským referenčním rámcem. Pro absolventa bakalářského studia je předpokládáno dosažení úrovně B2, pro absolventa navazujícího magisterského studia je předpokládáno dosažení úrovně C1.

Výuka češtiny jako cizího jazyka v polském jazykovém prostředí má svá specifika. Blízká příbuznost obou jazyků, stejně jako společná znalost středoevropské reality, z jedné strany usnadňuje učení, zejména v počáteční fázi (podobná gramatická struktura, lexikální blízkost atd.). Na druhé straně právě tato blízkost vytváří nebezpečí vzniku četných negativních jazykových transferů. Počínaje fonetickým plánem jazyka, přes morfologický, syntaktický až po lexikální (polsko-česká lexikální homonymie). Z toho důvodu se jako nejefektivnější způsob výuky češtiny v polském jazykovém prostředí jeví neustálá synchronní konfrontace obou jazyků: student je od počátku výuky veden k tomu, aby v procesu osvojování češtiny jako cizího jazyka dovedl využít schémata známá ze své mateřštiny (flexe, slovesný vid atp.) a zároveň se dokázal vyvarovat chybně vytvářených analogií (odlišné tvary koncovek, rekce sloves s jiným pádem, odlišný slovosled atp.).

Jako základní příručku pro výuku praktického jazyka ve III. ročníku bakalářského studijního programu jsem v minulém akademickém roce používal *Česky krok za krokem 2* autorem L. Holé a P. Bořilové (Akropolis: Praha 2009), která se vyznačuje přehlednou a logickou strukturou a důrazem nejen na gramaticko-lexikální, ale také komunikativní složku výuky, včetně paralelního osvojování tvaroslovných i lexikálních odlišností obecné češtiny. Kladem učebnice je také velmi atraktivní grafické zpracování. Pro výuku v I. ročníku magisterského studijního programu jsem používal učebnici *Chcete ještě lépe mluvit česky?* autorem E. Čechové a H. Remediosové (Harry Putz: Liberec 2001), která nabízí bohatý gramatický a lexikální materiál pro pokročilé studenty, což je ale zároveň jejím nedostatkem, protože velké množství nových informací podaných v rámci jedné lekce může studenty odrazovat.

Kromě praktické výuky českého jazyka jsem v minulém akademickém roce vedl také dvousemestrální kurz české historie a reálií určený pro posluchače I. ročníku bakalářského

studia v rozsahu 2 vyučovacích hodin týdně. V obou semestrech uplynulého akademického roku jsem také vedl výběrový filmový seminář *Příběhy na pozadí velké historie*. V rámci tohoto semináře studenti zhlédli např. filmy *Protektor*, *Musíme si pomáhat*, *Obchod na korze*, *Žert*, *Ostře sledované vlaky*, *Všichni dobří rodáci*, *Želary*, *Kolja* aj.

Podmínky pro výuku

Od podzimu roku 2008 Ústav slovanské filologie sídlí v nově zrekonstruované budově Collegium Maius, která zajišťuje větší počet učeben (včetně multimediálního sálu a dvou jazykových laboratoří) a lepší zázemí pro vyučující. Lektor má volný přístup k počítači připojenému k internetu a ke kopírce, k dispozici je také CD přehrávač, diaprojektor a notebook (služební notebook DZS).

Knihovna Ústavu slovanské filologie, která tvoří jednu z organizačních jednotek fakultní knihovny, je vybavena základní literaturou pro výuku češtiny (učebnice, cvičebnice, antologie textů, gramatiky, slovníky). Knižní fond je průběžně doplňován zejména nejnovější českou beletrií. Důležitým rozšiřujícím materiálem, zejména při výuce češtiny ve vyšších ročnících, jsou české společenské a oborové časopisy. V uplynulém akademickém roce byl na lektorát odebírán společenský týdeník *Respekt*. Studenti byli také průběžně upozorňováni na internetové zdroje informací o české kultuře, reáliích, společenském a politickém dění (např. portál české literatury www.czechlit.cz nebo webové stránky České televize www.ceskatelevize.cz).

Vybrané další aktivity lektora

V průběhu celého akademického roku jsem se podílel na různých akcích, jejichž cílem byla propagace českého kulturního dědictví v Polsku. Bylo to například tzv. *Televizní divadlo na živo*, tedy společné sledování inscenací divadelních her vysílaných polskou veřejnoprávní televizí (TVP) v poznaňské kavárně Główna a následná diskuze o zhlédnutém díle. V rámci tohoto cyklu jsme zhlédli polskou inscenaci Drdových *Hrátek s čertem*. Široké veřejnosti bylo také určeno setkání *Aegee Night: Czechy* (v rámci cyklu, který populární formou přibližuje jazyk a kulturu evropských sousedů (fotogalerie ze setkání zde: <http://aegee.poznan.pl/night/galeria/czechy/index.html>) nebo *festival Endemity* věnovaný literaturám střední a východní Evropy, v jehož rámci proběhlo setkání se spisovatelkou Petrou Soukupovou.

Spolu se studenty bohemistiky jsem připravil již tradiční předvánoční setkání věnované české kultuře, tentokrát pod názvem *Miloš Macourek – mistr absurdity*. Na toto setkání navazoval filmový maraton *Nejlepší komedie Václava Vorlíčka*.

Po loňském úspěchu výstavy zorganizované ke dvoustému výročí narození K. J. Erbena byla i letos v hale knihovny Fakulty polské a klasické filologie prezentována další výstava připravená Ústavem pro českou literaturu AV ČR – tentokrát u příležitosti stého výročí úmrtí *Jaroslava Vrchlického*.

V rámci *Slovanského divadelního workshopu*, který proběhl na Fakultě polské a klasické filologie v květnu 2013, jsem se podílel na přípravě a realizaci studentského divadelního představení – adaptace *Schizofrenického evangelia* B. Hrabala.

Jako každý rok se na přelomu dubna a května konala odborná *exkurze poznaňských bohemistů do Prahy*. Během pobytu v Praze studenti mj. absolvovali prohlídku centra s průvodcem, navštívili výstavu *Slovanská epopěj* ve Veletržním paláci, Národní památník na Vítkově a také vyslechli přednášku dr. Michaela Špirita z Ústavu české literatury a literární vědy UK na téma tvorby Josefa Škvoreckého.

V průběhu celého akademického roku jsem také spolupracoval s časopisem *Poznaňské slavistické studie*, který vydává Ústav slovanské filologie UAM, a to prováděním korektur textů a překlady do češtiny.

Spolupráce se školou, zastupitelským úřadem a jinými organizacemi

Spolupráce se zahraničním zaměstnavatelem proběhla v uplynulém akademickém roce k oboustranné spokojenosti. Lektor je také v pravidelném kontaktu s Velvyslanectvím České republiky (např. při organizačním zajišťování celostátní překladatelské soutěže) a Českým centrem ve Varšavě, které jej informuje o své činnosti zasíláním měsíčních programů. Některé kulturní akce podporované či spolupořádané Českým centrem probíhají také přímo v Poznani.

Materiální zajištění lektora

Ubytování si zajišťuji samostatně. Existuje také možnost ubytování lektora na studentské koleji, kde je k dispozici samostatný pokoj v obytném segmentu se společným kuchyňským koutem a sociálním zařízením. K legalizaci dlouhodobého pobytu občana České republiky na území Polské republiky stačí pouze potvrzení o registraci pobytu vydané příslušným Wojvodským úřadem. Měsíční mzda je vyplácena předem na začátku každého měsíce, životní náklady jsou, při zohlednění kurzu zlatého ke koruně, o něco nižší než v České republice.

Jan Pešina, Poznaň 30. 08. 2013

Webové stránky Ústavu slovanské filologie UAM: <http://www.slavic.amu.edu.pl/>

Poznaňská bohemistika na Facebooku:

www.facebook.com/pages/Bohemistyka-UAM/139720192897799?fref=ts

Webové stránky města Poznaň: <http://www.poznan.pl/>